

FOLKLORE *versus* TRADICIÓ

Tradició! Tradició!

Text: Segimon Sibina

Il·lustració: Josep Perpiñà

L'extracte d'aquest article va aparèixer publicat a l'editorial del núm. 10, d'octubre-desembre de 2006 de la revista "El Despertador" de l'AAVV de Sant Narcís.

1. Obertura

L'any passat, el dia tres de juliol de 2006, a 2/4 d'onze del vespre, a la placeta de les escales de l'església de Sant Esteve d'Olot —plena de gom a gom— es va escenificar la lectura dramatitzada de la versió de la *Il·líada* de Baricco. Els assistents, a part d'assaborir les belles veus dels dos actors i de l'actriu, vàrem poder sentir la força i el poder de la paraula nua, l'exaltació de la llengua oral.

Semblava com si la memòria neuronal rememorés la genètica ancestral.

En acabar, ineludiblement, llargs aplaudiments profunds.

Això és l'atracció del mite, heus ací el poder de la tradició.

2. Definició de mite

El mot *mite* prové de la paraula grega *mythos*, que significava discurs, relat (que podia ser imaginari), disseny, història... Per esguard d'aquestes denotacions hem de dir que *mite* fa referència, tant a unes explicacions com a unes invencions.

Si filem més prim, quan parlem de mite podem distingir-hi dues accepcions:

- a) Magnificació d'una persona o d'un fet (v.g. el mite Greta Garbo).
- b) Relat tradicional més o menys fabulós que dibuixa els orígens, idiosincràsia i tarannà d'un poble.

En el nostra cas, ens interessa de comentar aquest segon sentit.

3. Tradició i mite

Parlar de tradició és parlar de mite; la tradició està formada, entre moltes altres coses, per retalls de mite o, encara més precisament, pel conjunt de mites transmesos de generació en generació per tot el llarg de la història.

El mite nodreix les nacions, les cohesiona i en dibuixa la personalitat. Doncs bé, els nostres gens mitològics —com totes les referències culturals d'occident— tenen una deu i un nord clar: la civilització grega. De tota manera, pel fet que Grècia sigui el nostre precedent ineludible, això no vol pas dir que els nostres mites siguin grecs o calcats dels grecs; vol dir, simplement, que en la cultura grega hi beu tota la tradició occidental; tanmateix, cal tenir ben presents, a més a més, totes les originalitats, les peculiaritats i els estereotips de cada nació. Perquè els mites dibuixen les tradicions de les nacions.

Una qüestió molt relacionada amb tota la tradició dels pobles i nacions seria el fet cultural, però passarem el tema per alt, ja que em sembla que en aquest context embolicaríem la troca.

4. Manifestacions mítiques

Amb tot això que he comentat veiem ben clarament que no solament és mite la poesia èpica, sinó també el bèlit o bòlit, les puntes de coixí, les sardanes, les corals, les caramelles —la veu cantada té un paper fonamental en la història i en l'esdevenir dels mites—, els ballets, les festes majors, els pastorets, els actes sacramentals, els focs de Sant Joan...

Cal fer una referència específica a la veu cantada. Ens diuen els entesos que les societats han crescut agombolades amb els cants: la sega, el batre, la verema i qualsevol festa o celebració ha anat sempre acompanyada del cant. La tradició sovint s'ha transmès en forma de cant.

Podríem dir que cada fet cultural és un fragment de civilització d'una nació —un gran o petit mite—, i el conjunt de fets culturals conformen la història de cada nació.

5. Importància del mite

Qui estima el seu país, estima els seus mites. I aquí hi escau la frase tan eloqüent i massa graponejada: “Qui perd les seves arrels perd la seva identitat”. Plagiant Sciascia podríem dir: “Perdre la memòria com a poble, vol dir perdre la llibertat”.

Sens dubte que els que miren d'aconseguir que els mites es menyspreïn saben prou bé que ajuden a aconseguir que es perdi la identitat. I hem de tenir ben clar que la gent que va per aquest camí no són pas són uns xaiets, ni van de bona fe. No ho diuen pas amb tota la innocència del món. Van cap allà on desitgen anar a totes totes: vers l'anorreament d'una nació en bé d'una altra: fagocitosi.

6. Mite i entotsolament

De cap manera no hem de caure en la puerilitat, ignorància o estultícia de veure en les manifestacions tradicionals, un signe de tancament o de xovinisme. Tothom és nacionalista, ja que totes les persones tenim una nació i ens l'estimem. I això no significa menysprear les altres nacions. Cal recordar que les èpoques de més nacionalisme són les de més universalisme (v.g., segle V aC, Renaixement, segle XIX).

De ben segur que aquests anys en què ens trobem han estat dels temps en què hi ha hagut més manifestacions culturals mitològiques. I això vol dir que vivim un ressorgiment de l'admiració pel mite, per totes aquestes petges que ens exalten com a nació, que expressen el que som i el que volem ser. No és gens estrany que es revitalitzin la sardana, les corals, els Pastorets...

Però, alerta!: que la globalització no sigui depauperació. La globalització ha de tenir aturador, se li han de fixar uns límits, que són els mollons que han d'impedir la invasió del terreny cultural; més ben dit, la substitució cultural. No sé si globalització sí o globalització no, ara no és el cas; però el que sí veig és que cal evitar la substitució dels costums i de les tradicions (podeu pensar en Sant Jordi-San Valentín).

Perquè a cada bugada perdem un llençol i si no ens defensem amb força i urgència perdrem bous i esquelles.

7. Cloenda

Així doncs, mite és el relat tradicional més o menys fabulós que dibuixa els nostres orígens, idiosincràsia i tarannà, i ens atrau perquè ens parla de la nostra filogènesi i ens referma la personalitat com a nació. El mite ens nodreix i ens cohesiona.

Aquesta memòria que heretem com a poble no la podem perdre, ja que perfila la nostra història i significaria perdre la llibertat.

Cal tenir ben clar que estimar els nostres mites no vol dir tancament, sinó donar solidesa a la nostra personalitat amb tot el respecte a les altres personalitats.

Mythum prod(i)emus (descobrirem, proclamarem i transmetrem el mite) ja que si i només si ho fem tindrem identitat com a nació.

Tradició!, tradició!